

Матица Српска — **Matica Srbska** v Novem Sadu, ki jo vodita predsednik g. A. Hadžić in tajnik g. dr. M. Savić javlja svojim članom in prijateljem, da je uvedla v svojem poslovanju neke reforme. V svojem »Pozivu« z dne 13. septembra t. l. nam naznanja predsedništvo, da je glavna skupščina sklenila sledeče izpremembe v svojem programu:

»... Smera se na to, da Matičina izdanja budu što savremenija (sočasna) i da im sadržina bude od što neposrednijeg interesa i koristi za čitaoce. Stoga će Letopis od nove godine češće polaziti svoje čitaoce, svaka dva meseca, te će izlaziti šest puta na godinu u sveskama od 7—8 tabaka (pól)... Novim reformama se ide za tim, da Letopis i svojom sadržinom zadovolji ljubav prema znanju i prosveti, i želju za otmenom zabavom svojih članova. Letopis treba da bude moderan književno-naučni organ, koji će pratiti i prikazivati život Srba i ostalih prosvetljenih naroda u svima pravcima kulturnoga rada... U izdavanju zasebnih knjiga (posebna izdanja) uz Letopis »Matica« će moći razviti življi rad. Letopisom i zasebnim knjigama hoće književno oddeljenje da zadovolji književne i naučne potrebe obrazovanih članova... Za široku masu i ženski svet izdavaće »Matica« kao dosad knjige za narod i to šest knjiga svaku godinu. Tri knjige bit će zabavne, dve knjige poučne. Nova knjiga bit će Kalendar sa slikama i pun obaveštaja za praktični život«...

To bi bile pglavitne izpremembe v programu »Srbske Matice«. Iz tega novega programa razvidimo, da hoće biti »Srbska Matica« Srbom nekako to, kar je nam »Matica Slovenska« in »Družba sv. Mohorja«.

»Matica Srbska« plačuje svojim sotrudnikom pisateljem poprek po 80 K od tiskane pole ter ima 915 članov.

Ogrski Srbi imajo vsaj kolikor toliko svoje cerkvene avtonomije, pa zato dišejo nekolike svobodneje nego n. pr. Slovaki. Književno-kulturnim težnjam in trudom »Srbske Matice« v »Novem Sadu« želimo najboljšega uspeha!

Srbski mecén. V Novem Sadu je umrl septembra bivši nadporočnik Vasa Jovanović Čiča, ki je ostavil vse svoje premoženje, obstoječe iz 166 oral zemlje, ki je vredno do 100.000 kron, veliki srbski gimnaziji v Novem Sadu. Ta gimnazija se je v novi krasni palači otvorila 4. oktobra.

»Brankovo Kolo«.

Katedra slovanskih jezikov na vseučilišču v Kristjaniji na Norveškem se je ustanovila to jesen definitivno. Za prvega rednega profesorja te katedre je bil imenovan dosednji docent slavistike, g. Olaf Broch, ki pozna temeljito zlasti ruski jezik ter je mnogo potoval po slovanskih deželah.

Русскій кружокъ — **Russkij kružok** v Ljubljani je otvoril s 1. otobrom drugi poučni tečaj ruskega jezika. Kakor znano, poučuje ruski jezik brezplačno g. dr. Ludvik Jenko. Želeti je, da bi se tega pouka udeleževalo čimveč učencev, saj je ruski jezik tako krasen, blagoglasen slovanski jezik, ki nas uvaja v bogato zakladnico ruske književnosti. Ne bi ga smelo biti poslej več nobenega izobraženega mladega Slovence, ki ne bi vsaj toliko znal ruski, da bi lahko čital ruske pisatelje v originalu.

Preganjani Slovaki. Še slabše nego nam Slovencem se godi Slovakom (ki se sami nazivajo tudi Slovence) pod krutim jarmom madjarskim. Slovaki nimajo na Ogrskem pravzaprav nikakih pravic. Preganja in zatira jih država

in cerkev, posebno katoliška. Katoliški škofi na Slovaškem so sami renegati... Znano je, da so pred nekaterimi leti Madjari Slovakom zaprli slovaško gimnazijo, ki so si jo bili Slovaki sami s svojim denarjem ustanovili; denar pa, ki ga je bila nabrala »Slovaška Matica«, je zaplenila ogrska vlada. Vse pritožbe niso nič pomagale, tudi prošnja do kralja je bila brevi manu odbita. Pri vsem tem se moramo čuditi, da Slovakom še ni upadel pogum, in da se še nahajajo med njimi možje, ki se bore za pravice svojega naroda. Ti možje so večinoma pisatelji, pesniki in žurnalisti. Znan rodoljub je Hurban-Vajanski, ki je bil že večkrat preganjan zaradi svojega moštva. Velike težave ima slovaško časopisje. Zaplembe so na dnevnem redu. In ni dovolj, da se zapleni časnik, tudi urednika, če je objavil kak preoster članek proti madjaskemu tiranstvu, obsodijo na strog zapor in na veliko denarno globo. Eden takih barbarskih slučajev se je pripetil letos. Urednik »Narodnih Novin«, A. Pietor, je bil obsojen na večmesečno ječo. Ko je prestal kazen in se vračal domov, sprejeli so ga rodoljubi v Turčanskem sv. Martinu z velikim navdušenjem; gredoč so popevali pesmi narodnemu mučeniku na čast. A Madjari so smatrali to za kaznivo demonstracijo ter obsodili 22 Slovakov na zapor. Ko so se pritožili, jim je prva inštanca kazen znižala, toda Slovaki niso odnehali in so se pritožili k najvišjemu sodišču, h kraljevi kuriji, nadejaje se, da se jim nezaslužena kazen popolnoma odpusti. Ali kraljevska kurija jim je kazen zvišala in to v toliki meri, da so ljudje, ki so bili pri prvi inštanci obsojeni na 14 dni ali na 1 mesec, dobili sedaj po 2 do 5 mesecev... Zares: *Extra Hungariam non est vita!*

Našim bratom Slovakom, ki so dali slovanstvu svojega Šafařika, Palackega in Kollárja, želimo, da bi ne omagali v obupnem boju, Pravica mora naposled zmagati!

Odlikovan slovenski slikar. Gosp. A. Gvaiz, katerega slike so spadale na ljubljanski umetniški razstavi med najboljše in najlepše, je bil ob prihodu cesarja v Gorici za svoji sliki »Kras« in »Furlanija« odlikovan z zlato svetinjo.

»Kreditna banka« se je to jesen ustanovila v Ljubljani. Nova »Ljubljanska kreditna banka« je slovenski denarni zavod, in zato jo z veseljem pozdravljamo, ker nam bode pomagala osvoboditi in osamosvojati se od tujega kapitala. Gospodarska svoboda pa je, kakor znano, prvi pogoj politični in narodni svobodi.

Mestna ljudska kopel v Ljubljani se je otvorila meseca junija v Koldvorskih ulicah. Kopališče je zgrajeno in urejeno po vzoru enakih kopališč v Nemčiji po najmodernejšem in praktičnem sistemu ter ima pršne kopeli in kadunje. Ta mestna kopel ne služi luksusu, ampak higijeni najširših slojev prebivalstva, zlasti delavskega stanu. Da more ustrezati temu namenu, so tarife za kopanje tako nizke, da se lahko po večkrat na teden skoplje tudi najslabše plačani delavec. Kako potrebna je bila ta kopel, se vidi iz tega, da se je občinstvo mnogoštevilno poslužuje od jutra do večera.

Aeskulap.

Corrige! Na str. 678. čitaj v 28. vrsti: »škoda je, da ni izklesan iz belega marmorja«.

